

Vihar Béla:

Asztal estefelé

Amikor a nap halála az árnyak szertartásával
bekövetkezik,
a múltba zuhanó pillanat peremén
elmúlásunk szólítását halljuk,
az emlékezés ősrétek helyéről.
A fák, a szürkület kámzsájában
egymás felé hajolnak,
miként mi is, barátaim, az összebúvás
melegével, csengő lámpafények záporával
hátrítjuk el távozásunk gondolatát,
ahogy szívünkön áthömpölyög
az alkonyat sötét folyója.
Gyűjtsünk hát világító máglyát
a beszélgetések rőzseágaiból,
s üljük körül az asztalt.
A porceláncsészében már fölkelt a Hold,
muzsikál a tea.

Belül van

Ami kedves, el kell veszítened,
hogy végképp megtaláld.
A hiány majd kivallja:
mi vagy nekem s mi voltam neked.
Az a tiéd igazán,
amit kívül már nem lelsz
többé már,
mert csak magadban belül hordozod,
s óvod őt.
Kezében mécszláng.
Áll mozdulatlanul.

Szülőföldjeim

Azsiaarcú, poros Hajdúnánás, diófalombos
kis Nemesapáti, hegyek karján, méla csecszopóként,
ősálomban bóbiskoló Szécsény,
konok kunok rideg Szentmiklósa,
kálvinista Sion: Debrecen; lángok között
vetkőző leány, ifjúságom tárt kapuja, Miskole,
Európa-anyám, Budapest:
elfogadtok-e fiatoknak engem,
létem dajkáló falvak, városok?
S míg eljátszom e hiú gondolattal,
felvillan az égboltozat lapján,
mint lábjegyzet világó jele,
egy sugaras csillag kék tüze,
bolyongva az idő röppályáján,
hét néma ház kéménye fölött.

Dózsa Ildikó:

Szia, Öcsi

Kalimpa Ilona és lánya, Viktória a budai várban élnek, egy keskeny, sötét kis utcában.

Kalimpa Ilona varrónő volt. A felszabadulás után egyéni módszerrel szerzett magának lakást: betelepedett a várba az első üres házba, melynek ki tudta nyitni a kapuját. A főbérlet orrhosszal maradt le csupán a versenyfutásban, és máig nem heverte ki a csapat, ami Kalimpa személyében érte. Ő ezredes özvegye, vitéz Várszeginé, egyébként Mária Magdolna, s ez ahhoz képest, hogy bajszt visel, szép teljesítmény.

Kalimpa Ilona a honfoglalás után átképezte magát mozipénztárosnőnek, és ez lett a veszte, mert jött a katona a moziba. Egy forint húsz fillér hiányzott a jegy árából, és ezt már honleányi kötelességből is illett pótolni. Am a katonának háas, nagy természetje volt, és köszönetet mondandó várta Kalimpa Ilonát zárás után a kijáratnál. (A vonatja csak hajnalban indult, de ezt kiemelni merő rosszindulat.)

— A film jó volt. A nézőtér meleg, maga pedig egy angyal — számolt be élményeiről a katona. — Ráadásul szép angyal — mondta (virág helyett), és nagyot kordult a gyomra.

— Éhes? — kérdezte Kalimpa Ilona, mert zavarban volt, és nem jutott okosabb az eszébe.

— Semmiség — legyintett a katona, de gyomra nagyon szomorúan korgott tovább.

— Nincs nálam... pénz, és nem akarom megsérteni...

— Nem is! Hát mit tetszik gondolni? — méltatlankodott a katona.

— Ha egyedül laknék, vacsorát tudnék adni, de...

— Persze, a mama...

— Ó, igen, a mama — pirult el Kalimpa Ilona.

— Hát ha nem, nem.

— Talán ha nagyon halkán jönne... — csúszott Kalimpa Ilona lefelé a lejtőn.

— Ojjé, én nesztelenül kúszok a legrandább avarban is, ezen ne tessék aggodalmaskodni.

— De messze lakunk, és ha a... mamám... — fújt visszavonulót Kalimpa Ilona riadtan.

A katona teljesen megvadult a vacsora reményétől. Éheseszorongattá Kalimpa Ilona kezét, és a füstös váróteremre gondolt, ahol kemény padon kell kivárni a hajnali vonatot. A déli babgulyás a jövő ködös csajkájában illatozott, a pénztárosnő meg csak vacilált. A katona tisztelgett:

— Megyek. Köszönöm a jegyet.

És várt tovább.

— Mindegy, próbáljuk meg — sóhajtott Kalimpa Ilona.

— Csúnya ez a romos vár, még sötétben is — szólalt meg később a katona, csak hogy mondjon valamit.

— Őt év alatt nem lehet csodát művelni. Vannak fontosabb dolgok is, a cizellálás ráér.

— Még pendelyes gyerek voltam, amikor a szüleim megmutatták.

— Hol laknak? — próbált tájékozódni Kalimpa Ilona.

— Hát nem Pesten, ez biztos, hehehe.

Kalimpa Ilona elszomorodott. Micsoda disznóság, gondolta. Kiteszem magam az ezredesné üvöltésének, és akkor még azt sem mondja meg, hová valósi. Legalább hazudna.

De a katona nem akart hazudni, csak enni. Kalimpa Ilona boszszúból hidegen adta oda a rakott burgonyát és azt mondta, azért nincs benne kolbász meg tojás, mert ő szalonnával szereti.

— Én is — mondta a katona, és igyekezett halkam csámcsogni, mert félt a mamától, akitől Kalimpa Ilona szemmel láthatóan, pontosabban kézzeltapinthatóan reszketett. — Köszönöm a vacsorát — törölte meg a katona a száját, és papír után matatott a dóznijában. Összekaparta a maradék dohányt, cigarettát sodort, végignyálazta a szélét, aztán rágyújtott. A gyufa halvány lángjánál látta, hogy Kalimpa Ilona orra a szobában is olyan piros, mint a hideg utcán volt és vékony, akár egy szende felkiáltójel. — Hát akkor... — kutatott a katona Kalimpa Ilona dereka után.

— Menjen már — suttozta Kalimpa Ilona fé'reérthető hangszíjjal.

— Mindjárt, mindjárt — folytatta a katona a megkezdett hadműveletet és Kalimpával a karjaiban, vaktában nekiindult a sötétnek.

— Balra van — navigálta Kalimpa Ilona —, balra, a sarokban.

Röpke óra múlva a katona ezt mondta:

— Eg áldja, kedves... kedves...

— Ilona — suttozta Kalimpa Ilona.

— Ilona — ismétezte a katona, és az állomás felé vette az irányt.

Kalimpa Ilona reggel csak azért hitte el, hogy ami történt, az valóság volt, mert a lábasból hiányzott a rakott burgonya, és tudta, nem ő ette meg. Akkor biztosan nem lenne annyira éhes.

Rövidesen jelezte jöttét a kiskalimpa, és az ezredesné legnagyobb felháborodására bömblöve betelepedett az alberletbe.

— Idegesítenek a gyerekek, a magáé különösen rondán ordibál — sértegette vitéz Várszeginé a vonagló pályát, amelyben önfeledten zokogott a katona lánya.

Kalimpa Ilona néha varrni szeretett volna — szívésségből, szokásból, pénzért —, de az ezredesné nem engedte:

— Elég a zabigyerek! Már csak az hiányzik, hogy itt varrjon nekem tetves, idegen rongyokat.

Kalimpa Ilona Viktória nevezetű lánya aránylag korán megtanulta, mit jelent ez a szó: zabigyerek, és az ezredesné szíves közreműködésével sikerült tisztába jönnie a lányanyaság és zabiság összes hátrányaival. Amikor vitéz Várszeginé nem foglalkozott „gyerekreveléssel”, nagyrészt normálisan viselkedett: ha betegsége alatt Kalimpáék ápolták, azt meg szokta köszönni. Hosszú téli esteken be-beült a szobájukba tracsolni. A pokolba kívántak, de olyan illedelmesen, hogy nem lehetett észrevenni. Az ezredesné tehát üldögélt a fehér cserépkályha mellett és szidta a rencszert. Olykor Kalimpának szólította l'ónát, hogy legalább néha hallja, milyen az, ha valakinek asszonyneve van. Viktória ettől szeretett volna kifutni a világból, és egyszer olyasmire ragadtatta magát, amit Kalimpa Ilona sose merészelt: kitessékelte Várszeginét.

— Mit kell megérem, a saját lakásomban! — sipákolta a vitéz özvegy, és következő náthájáig tartotta a haragot.

A „felvilágosult” Viktória közben gyászolta magát. „Mennyire bo'dog lehet egy törvényes árva” — sirdogált esténként az ágyban. „Ó, ha én törvényes felárva lehetnék!” Eleinte a dunya alatt sirt, ne hallja az anyja, de később az iskolában gyűjtött vélt sérelmek annyira feltűztek, hogy teleszájjal zokogott — hallja csak, és fúrja a lelkiismeret. Ugyanis Viktória felhőtlenül egyáltalán nem nevezhető, és ezredesnével fémjelzett gyerekkora az iskolában természetesen nagy zökkenőkkel folytatódott. Hiába próbált vele szerencsét Kalimpa Ilona különböző tanítézetekben, bárhova került a lánya, ő volt a legvadabb, 'egszemtelenebb, leghülyebb, legmagányosabb. A megfelelő rossz tulajdonsághoz hozzá kellett csapni a feleségek, esetleg a túlzások jelét, máris illet Viktóriára a jelző. Onvédelemből pedig felvett egy furcsa alapállást: állanóan kikerte magának; hogy mit és kitől, az mindegy volt, a lényeg az orkos sertődöttség, amelybe belekeseredett. Legjobban az anyjára haragudott.

— Hány éves voltál, amikor születtem? Negyvenöt! Egészesen voltál? Beteg lettél az ostrom alatt? Hogyan volt szíved öregem, betegem, apa nélküli szülésre vetemedni? Az ismeretlen katonának emlékműve szokott lenni, nem gyerek, tudod?

Ilyen veszekedések végén aztán Viktória mindig megbocsátotta az anyjának, hogy őt a világra hozta, Kalimpa Ilona pedig a lányának, hogy ismét megbukott. Abba is beletörődött, hogy Viktória túlkorosként nem hajlandó iskolába járni. Több napig vitatkoztak azon, hol dolgozzék. Kalimpa Ilona szerette volna berakni a mozi büféjébe, aztán egy nagy szálloda konyhájába, végül egy kórházba, de Viktóriának egyik se tetszett.

— Bíz rád — mondta —, majd én keresek magának munkát.

Olyan melegen süt a nap, mintha még mindig nyár lenne, amikor Viktória megjelenik egy nagy gyár előtt.

— Belépőt! — követeli a portás.

— Visszatélel már lesz — ígéri Viktória, és beslisszol a kapun.

A portás kiabál utána, de Viktória hetedhét határon túl magyarázza egy fehércöpenyes nőnek, hogy munkát akar. Nem ért semmihez, azt se tudja, mi szeretne lenni, neki mindegy, csak pénz kapjon.

— Hány éves vagy? — kérdezi a fehércöpenyes.

— Tizenhat — hazudik Viktória. — Lehetek takarítónő, segédmunkás, kézbesítő, betanított munkás. Igazán rendes lesz — kapacitálja a nőt, és boldogan köt ki a tanműhelyben, mint „munde nes”. Elszalad tizóraiért, ásványvizet cipel, kisöpör, fűzeteket vonalaz, borítékokkal, üzenetekkel szaladgál.

A tanműhely a Duna mellett van. Az őszi szél, bizonyítandó, hogy ő szegény embert mindig ér, boksolja Viktória orkanját. Hajnalonként elébe szalad, a kapunál várja. Viki haja agaskodik, mint a vaddisznósörte, a hangszóróból tánczene üvölt, és valami furcsa, erős szag ficánkol a szélbe kapaszkodva. Olyan ez, mint a ver izenek — vasizú vér, vasszagú levegő.

— Lejt volna szíved berakni abba az unalmas büfébe, amikor a gyár olyan marha izgalmas — mondja Viktória Kalimpa Ilonának.

A tanműhelyben mindennap más osztály jár. — Kezicsokolom, Miki bácsi! — üvöltik a lányok, amikor reggelenként beözönlenek az ajtón. Miki bácsit ilyenkor a guta kerülgeti: tiz évvel, ha idősebb.

Viktória ténfereg a lányok és minisatuk között, nézi Miki bácsi méltatlankodó pirulásait és tojásfejét, amin természetsszabta tonzúra van. Alul a tarkón szőke pihék siratják a múltó ifjúságot és a néhai fűrtöket. A lányokat a Miki bácsi nem érdekli különösebben, mint ahogy a méricskélés, reszelés és lakatosipari alapfogalmak se. Politechnikaoktatás ide vagy oda, egyiküknek sem támad kedve a gimnázium humán osztályát felcserélni a műhelypadra, sőt érettség után se ébred bennük nosztalgia a kedves tanműhely után.

— Büdös van az udvaron — morog az egyik.

— Vasszag — sertepertél körülöttük Viktória. — Nem szereted? — bámulja a tolmércét.

— Fúj a szél, hideg van és zaj, a férfiak pedig olyan undorító dolgokat kiabálnak, hogy az apám ha hallaná, öltre menne velük — val.

— Utánam semmit sem szoktak kiabálni — ellenkezik Viki.

— Persze, mert téged észre se vesznek, ha ott szaladgalsz közöttük, de harminc lányt együtt nem viselhetnek el szó nélkül.

Némi vita után mégis ráhagyják, hogy ez a menyország, itt mindenki angyal, mert Viktóriát kedvelik. Mióta ő a tanműhelyben van, ha-

marább mehernek naza fél órával. Viki söpör, takarít helyettük, le-törölgeti a vasport a padokról, ha eldobott munkadarabot talál, befogja a satuba, kiköszörüli rajta a csorbát. Miki bácsi erre felfigyel, tanítgatja — idomacél-keresztmetszeteket rajzol, magyarázza, hogy kell bálni a tolmércével (ami Pista bácsi szerint „subler”). Viki tologatja a szánt, szeretné megjegyezni, hogy a nóniuszskáláról leolvashatók a beosztás törtrészei. A nóniuszskála tetszik. — Valami ló is van ilyen, ugye, Miki bácsi? — Neki lehet bácsizni, ő be'tag. Miki bácsinak hálás, Pista bácsinak udvarol, nagyapapáságot vár tőle. Meg is kapja:

— Életed végeig itt akarsz söpörni a tanműhelyben?

— Utálok tanulni, buta vagyok.

— Lusta vagy, szégyeld magad. Én a te korodban... stb.

Viktória nem szégyelli magát.

Kalimpa Ilona élete kissé nyugodtabb, Viki szemrehányásai, gyötrelmei ritkultak, mióta dolgozik. Az iskolában mindig attól félt, hogy összesúgnak a háta mögött; év elején az adatait elcsukló hangon diktálta be, és égett az arca, hogy az anyja nevét viseli; azt hitte, lenézik, és nem várta meg, hogy kivessék maguk közül: kiközösítette önmagát. A tanműhelyben csak annyit tudnak róla Pista bácsiék, hogy az anyja egyedül neveli. Viktória szégyenkező célzásokat tett bizonyos különélésről, amiből válasra lehetett következtetni, mire Pista bácsi elismeréssel emlegetett „hős anyákat” és hasonlókat.

Viktória hazaadja a fizetését, és Kalimpa Ilona „stafirungra” költi. Lassan gyűlik a mórng, Viki úgy tesz, mintha nem érdekelné, de hallgatolagos beleegyezését adja — legyen csak lepedő, huzat, konyharuha, és kell „eszcajg” is...

— Na ugye, és azt akartad, hogy tanuljak munka helyett!

— Legalább estin — kezdené az anyja, de Viktória ráripakodik:

— Nem vagyok igavonó barom, eszemben sincs, nem is bírnám, nekem még sok pihenés kell, fiatal a szervezetem — mondja a magát.

A műhelyben kezesbárány.

— Annyi szép csillogó rézforgács van az udvaron, senkinek se kell, csak hever itt, ki tudja, mióta. Nem vihetnék haza belőle?

— Még csak az hiányzik! — mérgeleldik Miki bácsi.

— Itt se csinálhatom meg, amit akarok, és úgy hazavinni?

— Nincs fusi!

Viktória — szigorúan munkaidő után — barkácsol egy állványt, igenis, a hulladékokból. Kinyomozza, hogy a látszat ellenére a gyárnak van kertésze. Szerez tőle cserepeket, a földet és virágokat egyszerűen kiemeli a bejárat előtti kökelyhekből.

A maradék töveket szépen elrendezi, nem is venni észre, hogy kevesebb. A gondozatlan, hervadt virágok szégyenkezve simulnak a tenyerébe. Fel a fejére, kókadtak! — mondja Viki, és a sárgarezekből csillogó cserepártót fon nekik.

Miki és Pista bácsi reggel zajosan ünneplik a büszke barkácsmestert, bár amikor megtudják, mi honnan való, csökken a lelkesedésük.

— Miért, azt tetszettek hinni, hogy a saját zsebemből fizetem? Nem történt semmi, egyszerűen most bent van a műhelyben az, ami eddig kint volt az udvaron.

Viktória csak az egyetlen vegyes osztályt nem kedveli, amely pénteken tanul a műhelyben. Félt a fiúktól, előttük szégyelli, hogy úgy ténfereg itt, mint holmi kis cseléde. Pedig ide jár az a lány, aki elhozta neki a megunt fehér táskáját, a barátnője meg az elszakadt borostyán karkötőjét, amelyből hiányzott jó pár szem. Viktória nagyon örült, összevarrta, a ridikült pedig átfényezte. A lányok titokban hozták, senki nem látta, amikor odaadták, de Viktória azóta kerüli őket, valahogy zavarba jön előttük. A két lány meg kerüli őt — fene se érti ezt, töpreng Viki. Az új jövevény viszont egy erőszakos buzgómócsing, aki idegesítően és feltűnően népnevelné őt. Addig pimaszkodik, amíg kihűzza Vikiből, hogy nem fejezte be az általánost. Igaz, lovagiasan tartja a száját, de Vikinek kínos a dolog. Miki bácsinak se szívesen vallotta be, bár az valahogy más volt. Miki bácsi különben se olyan k'assz fej, mint ez az Ungi Dániel.

Viki újabban nagyon buzgón söpröget, még szünetben is többnyire Dani környékén. Megbeszélük, hogy színházba járni jó. Viki ugyan csak a mozit szereti, de szolgalelkűen helyesel. Dani kedves, amikor nem feltűnősködik, Dani szép, gyönyörűek a fogai, valami középiskolai úszóbajnok, ehhez mérten isteni az alakja. Tehát minden úgy igaz, ahogyan ő mondja.

— Eljössz velem színházba? — nyitkozik meg a félisten két szelet téliszalámis kenyér között.

— Megyek — mondja Viki. — Addig nem kell valami a büféből? Pista bácsinak joghurtot hozok.

— Kös, semmit nem kérek. Félt hétkor várlak a színház előtt, hajdában legyen spárgabefőtt...

— Te tudsz verset csinálni?

Dani gonoszul nevet:

— Szereted a verseket?

— Nem nagyon. Unalmasak — mondja őszintén Viktória.

— Egyet se tudsz?

— „Megy a juhász számon” Talán ilyeneket. A suliban a kötelezőket utáltam, nem is tanultam meg, ne félj.

— Szerelmes versek?

— Ugyan, hülyeség.

— Anyaversek?

Dani imádjá az anyját. Apja örökké sértődött nyelvtanár, étvágycsináló tablettákkal és hipochondriarohammal küszködve, de

anyja a legjobb haver. Viktória csak két anyát ismer a világirodalomból. Az egyiket Rudolf trónörökös kedvenc nótájából. (Gyengébbek kedvéért azt, aki éjszaka font, nappal mosott, egyébként pedig jaj, de nehezen tartotta az illetőt.) A másik szintén mosott, és a dagadt ruhákat vitte a padlásra. Valami kékfű is volt, de az már nem divat. Kalimpa Ilona különben is a Patyolatba jár, mert az ezredesné nem engedi a közös fürdőszobában pancsolni.

— Mi van, kaszinóznak? — Érdeklődik Miki bácsi. Furcsán ának mondja az a-t. — Vége a szünetnek, ha nem vették volna észre.

— A büféből nem tetszik kérni valamit? — pirul el Viktória.

— Nem.

— Joghurtot se?

— Pláne!

— Gyümölcsös is van, Pista bácsi kifejezetten szereti.

— Nem.

Viki elszede. Miki bácsi ízekre szedi Dani munkadarabját és bebizonyítja, hogy csapnivaló.

— Persze, ha kaszinóztatunk...

Dani dühös:

— Lem leszek lakatos.

— Még szerencse — mondja Miki bácsi, és mindenesetre bevés egy kettést a tanári noteszba, amit olvasmányai alapján támasztott fel a múltból — hátha így jobban respektálják a gyerekek? Elénk tévedés. Mindenki jól tudja, hogy politechnikából nem lehet megbukni, ahogy tornából vagy énekből sem.

Viki szalad a gyárudvaron, mint egy vidám, szeplős bakkecske, csörgeti a pénzt, amit Pista bácsi adott joghurtra. Beáll két fiú közé targoncát tolni, a fiúk fellódítják rá, — hátramoszdító, mondják neki, és jó megztyógtetik. Majd elharapja a nyelvét, de be nem áll a szája, a kanyarokban nagyokat visít. A délutánt hisztizéssel tölti.

— Felnőtt, kereső nő vagyok — mondja öntudatosan —, es nincs egy rongy, amit felvehetek, ha éppen színházba menni szottyán kedvem.

— Eddig még nem nagyon szottyant — mérgeledik Kalimpa Ilona.

— Ó, hogy aza... — véli Viki és sírvafakad. Úgy viselkedik, mint-ha a „stafirungot” idegen nőnek gyűjtené az anyja. — Mert az „esz-cájg”, az a fontos, ugye? Meg a lepedő! Miért voltál te varrónő, ha a gyerekednek se vagy képes összechni valami nagystélyit?

— Nem való az még neked.

— Nahát, én olyan szerencsétlen vagyok, mi a francot vegyek föl? — cibálja Viktória a szekrényajtót.

Kalimpa Ilona haragszik Danira, a színházra, az egyszerűség kedvéért az egész világra. — Mert te csak cirkuszolni tudsz...

Viki már hatkor a színház környékén ólálkodik, megveszi az isten hidege. Béleletlen, kék tavaszi kabát van rajta, az ezredesné tavalyi nyugati csomagjából származik. Ő tukmálta rájuk, mert „rödengő” szabású, és az előnyös az ilyen szafaladé alakra, mondta. Viki lenyelte a sértést, mert tetszett a kabát és tetszett a szó is: rödengő. Tavaszi kabátom, a rödengő szabású, gondolja a sarkon ácsorogva. Ettől mintha melegebb is lenne. Dani percnyi pontosság-gal érkezik, Viki előcammog a ház mögül:

— Szia!

— Nem fagysz meg ebben a vékony vacakban? — kérdezi Dani a vastag irhajából. — Gyere, üljünk be valahova egy feketére.

Viki nem szereti a kávét, mert keserű, a szörp híg, a torta kevés „azért a pénzért”. Különben is, Danit nem engedné fizetni, az anyjától pedig csak egy tízest kapott. Ha azt füllenti, hogy szendvicset és málnát vett rajta, elteheti. Akkor lesz már negyvenöt forintja, megveheti a bizsufityegőt az ezüstözött láncára. Hogyan adja majd be az anyjának, még nem tudja. Legfeljebb azt mondja, hogy Pista bácsitól kapta a virágállványért. Tehát hősiesen kijelenti, hogy nem fázik, isteni a levegő, nézegessék a kirakatokat. Dani elképzelte, hogy ülnek a presszóban, ő magyarázza Shakespeare-t meg a királydrámákat, Viki ámul, hogy ő milyen okos srác. De kirakatokat kell bámulni, karkötőt és jeggyűrűket, kinos.

— Nézd, ott balra! Ugye, milyen szép az a kék k'ipsz?

— Igen — mondja Dani. — Nagyon szép. Szereted Shakespeare-t?

— Ugyan, azt se tudom, hogyan kell leírni. Mindig összekeverem a betűket, és a „hát” ki szoktam felejteni.

— Pedig olyan egyszerű. Tudsz táncolni, ugye?

— Persze — mondja sértődötten Viki. — Azt mindenki tud.

Az öltözőben a lányok rádióznak meg énekelnek, tőlük lesi a mozdulatokat, amikor öntudatlanul rázzák magukat és ugrálnak. A lányoknak mindig jókedvük van, bulikra járnak és egyetemi klubokba, ahol ilyen együttes meg olyan együttes zenél. Ha az anyja a pénztárban ül, Viki otthon a tükör előtt próbálgatja a figurákat, igrékszik lezser lenni, dobálja a kezét.

— Szóva! van egy olyan, hogy „sék”. Ismered?

— Naná.

— Ezt úgy kell leírni, hogy shake. Ezt is tudtad?

— Tudtam — mondja Viki bizonytalanul.

— Sekszpir is így kezdődik: Shake. Most már csak azt kell megjegyezned, hogy speare és kész.

— Egyszerűbb lenne, ha spré jönne a shake után. Van egy hajlakksprém, születnapra kaptam.

— De nem az jön — idegeskedik Dani. — Tessék memorizálni, speare!

— Speare...

— Na ugye. Most mondd együtt.

— Shakespeare — engedelmesskedik Viki nyugósen, mert ez rosszabb mint a sulis. Ott nem izgatta, ha hülyeséget mondott, de Dani előtt kellemetlen felsülni.

— Tanulsz rendesen? — gyötri tovább Dani. — Megígérted, hogy elvégzed a nyolcadikat. Megszerezted már a tankönyveket.

— Hagyj már békibe, jó? — lázad fel Viki.

Veszekedve mennek be a színházba, Viki ragaszkodik ahhoz, hogy ő fizesse a ruhatárat.

— Miért adtál két forintot? Csak egy jár, ki van írva — neveli (kivételesen) Viktória Danit.

— Ne ordíts, nem kell mindenkinek hallani.

— Nem én ordítok, te ordítasz!

Viki vaddisznósörtéjén látszik, hogy vizes kefével csépellék simára, a fésülés csikjai párhuzamos kellemmel mutogatják az ápolás eredményét. Ropogásra keményített hófehér puplinb'úzbán és sötét-kék szoknyában van (még szerencse, hogy nem rakott, csak hólós), karján a tászkás lány ajándéka, lábán Kalimpa Ilona szűk körömcipője. Utóbbtól eltekintve olyan, mintha évzárón szurkolna a bizonyítvány miatt, bukásra álló kisdíák. Dani felborzolja a vaddisznósörtéket — szia, Ócsi — mondja nevetve. Viki haragudni szeretne, tétovázik, hogy ez sértés volt-e vagy bók, de úgy dönt, Dani ilyen, ha kedves. Ez is jobb a tudalékosságánál.

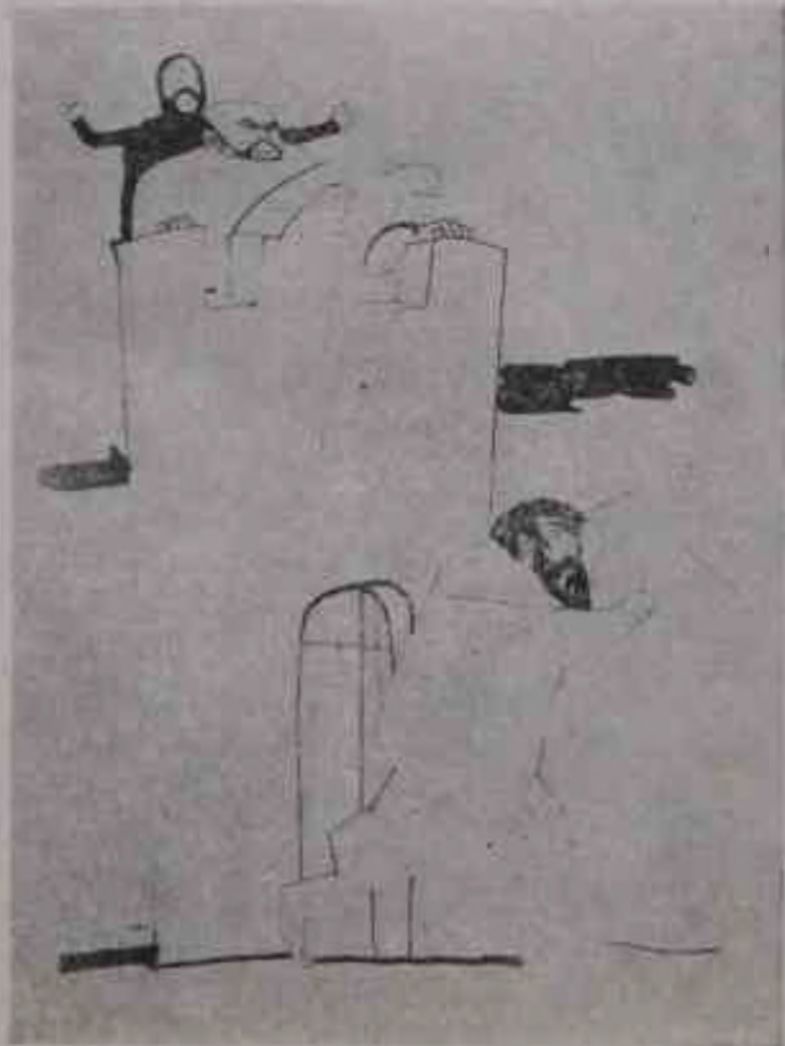
Nézik a színpadon a több évszázados házibulit, Vikinek Páris jobban tetszik, mint Rómeó. A szünetben megtudja, hogy Júlia nem is harmincéves, ő kábé ennyire taksálta. Dani bosszankodva magyarázza, hogy volt egy film, amelyben Júlia anyja idős volt, amennyinek a Sekszpir — na, tudod még, hogyan kell leírni? — megálmodta. A színpad más tézta. De csöngetnek, be kell menni a nézőtérre. Viki izgul: ez a pap jó fej, csak sikerüljön a dolog. Nem sikerül. Júlia szívébe szúrja a tört és összeesik. Viki teljesen beleéli magát a jelenetbe, előrehajolva szorongatja a zsöllye szélét, és az utolsó percig nem adja fel a reményt — hátha mégis... Csalódot-tan kiált fel a koppanásra:

— Jaj, de kár!

— A nézőtérén átmorajlik a nevetés. Dani kezébe temeti az arcát, rettentően szégyelli magát. A szomszédok gonosz kíváncsisággal nézik őket.

— Te nem tudtad, miről szól?

— Honnan tudhattam volna? — kérdezi vissza Viktória, és majdnem sír.

Dani megsajnálja:

— Hazakisérlek — mondja, és dacosan átfogja a vállát —, mit bámulnak ezek a barmok...!

— Nagyon buta vagyok?

— Nagyon. Azért kell tanulnod. Szép a kabátod, jól áll — teszi hozzá, mert egyre jobban sajnálja, és szeretné vigasztalni.

— Az ezredesnél veltük... részletre.

Istenem, még ez is, hogy részletre, facsaróčík Dani szíve: és milyen természetesen mondja Együttérzését kimutatva megcsókolja Vikit, aki aktívan hagyja magát.

— Majd kita'álunk valamit... hozok neked könyveket.

Viki lehervad Dani karjairól.

— Csak a krimet szeretem, de sci-fit is olvasok néha. Mindenkinél jár a szája, hogy ponyva meg ilyenek, de hiába iratkoztam be a könyvtárba, soha nincs krimi, ha meg előjegyzelek egyet, úgy néznek rám, mint egy libára. Tudod, olyan megvetően. Miért, a negyven filléremért azt kérek, amit akarok, nem?

— Hol dolgozik a papád?

— Nincs papám — mondja Viki, és gúnyosan megnyomja a „papámat”. — Meghalt.

— Ne haragudj, nem tudtam. Még szerencse, hogy anyád él.

— Szerencse.

Dani úgy érzi, ezt ő más hangsúllyal mondta volna, de nem mer szólni. Némán mennek tovább, néha megállnak csókolózni.

— Majd e'jössz hozzánk — mondja Dani. Anyu írtó klassz nő, imádni fogod.

— Nem megyek el hozzátok.

— Jó, ezt majd még megbeszéljük. Mikor látlak?

— Pénteken, a gyárban.

— Nem is akarsz velem addig találkozni?

— Miért, te akarsz?

— Hát persze.

— Azok után, hogy lebögtetek a színházban?

— Ne törődj vele, igazán nem nagy ügy.

Összekapaszkodnak, állnak a bástyán, lent sziporkázik a város. A tiszta levegő legszívesebben délibabosít jálszana, de ez nem a Hortobágy, csak Pest, és nincs se nyár, se napfény. kárpótlásul felcsap ötvösnek. Markazítáncot csiszol a hidakról, brillbroszt a pesti part neonjaiból. Daninak kedve lenne lenyúlni a bástyáról, szeretne belemarkolni az üvegpesztbe és hagyni, hogy ujjai között halk koccanással peregenek márványházak, opáldunak és higanygözlámpák cseppköfűgögi.

— Megnevelem magamnak, és akkor egész használható lány lesz — mondja Dani otthon az anyjának, de Unginé tapasztalataira támaszkodva kijelenti, nem valószínű, hogy Viki erre jó alany; Pygmalionok mindig lesznek, ám a szobrok néha makacsak, és a butaság a kőnél is nehezebben faragható.

Pedig Viki nevelésének nem a butaság az akadálya, hanem a kisebbségi érzés, melyet kimeríthetetlenül táplál iskolázatlansága, csúnyasága, zabisága és ezerkinő satöbbije. Viki fiúként általában két hetet engedélyez magának a szerelemre, pontosabban szerelem-szerűségre. Srác akad mindig, de tudja, hogy tőle nem akarnak különösebbet, csak egy kicsit csókolózni, és persze bármit, amit enged. Ám Viki az orrukra koppint és elszalad. Azonnal a hibákat keresi bennük, de nem megbocsátani való, hanem kapaszkodó kell a gyors kiábrándulás meredekjein. Viki nem sír fiú után, és nem lehet elhagyni, mert nála sebesebben senki se tud elhidegülni. Gyűrközik hát Viki, hogy „szakítani” tudjon Danival akkor is, ha ez — életében először — szinte lehetetlennek tűnik. Dani közben azon töpreng, hol kezdje Viktória nevelését. Gerébre gondol. „nagy barátjára”, és biztos benne, jól tesz Vikivel, ha felviszi az Ida hegyére.

Az Ida hegye hatodik emeleti, Dunára néző műteremlakás. Látozókat olykor a Villa Negra névvel illetik, de ezzel se Dani, se Geréb nem értenek egyet. Geréb szeretete szelíd, nem igényli ki magának egyik vendéget se, és Dani, aki néha ideges, mert az anyja „agyonszereti”, az Ida hegyére megy kiphenni magát.

Itt minden hétfőn új tárlat nyílik, kedden a zene, szerdán és csütörtökön az irodalom, pénteken a tánc — pontosabban mozgásművészet — van műsoron, szombaton „szabadfoglalkozás”, vasárnap — szünnap. A lakás tulajdonosa rongyokba öltözött, szőrös középkorú álhobó. Annyiban különbözik az igaziaktól, hogy kínosan tisztá. Úgynevezett kéles egzisztencia. Senki nem tudja, miből él, de garantáltan nem líliontípró, nem sikkasztó, nem csempész vagy tolvaj. Dani úgy érzi, hogy Geréb — még az se biztos, hogy így hívják, a kapu alatti lakónévsor ugyanis mászt mutat: „Fölcint 1. Kurdinek József. VI. em. 4. Asztalos István”. Hát az utóbbi lenne a Geréb. Szóval Dani úgy érzi, Geréb egy jólékonysági intézmény, aki csak azért alapítottott, hogy megédesítse és felejthetetlené tegye az ember amugy is érdekes és felejthetetlen diákéveit. Geréb mindenhez ért egy kicsit; bírálja a képeket, van véleménye a barokk és a legvadabb új zenéről: ismeri a klasszikus balett lépéseit és koraegráfiát készít Weberhez, miközben irigyen simfeli a Bójárt-ét: francia regényeket olvas eredetiben, és szinte nincs vers, melynek néhány sorából ne mondaná meg, „ki írhatta volna”. Többnyire tényleg az írta, akire tippel. Geréb mindenkinél tudomására hozta: ha otthon szorul a hurok, nála elalhatnak egy-két éjszakát. Mindenkiel tegeződik, az ajtaja sosincs bezárva.

— Egyszer kirabolnak, legjobb esetben megölnék — féltik a fiókkák, de Geréb legyint: Jupiter észreveszi, ha a gonosz közeledik és felkelt.

Jupiter lumbágóban szenvedő hófehér selyempincsi, ráadásul lány. Ez csak akkor derült ki, midőn Gerébet megajándékozta őt

törpe schnauzeryerekkel. Geréb iszonyodva szórta szét a bébiket — Vigyetek, könyörgöm, bűdösek.

Azt se sejtik a fiókkák, mióta lakik Geréb itt, ezt legfeljebb csak Kurdinek tudja a Fölcint 1-ből.

Semmi se kötelező, csináld azt, ami jólesik, csak ne nagyon hangosan. A havi műsort Geréb legépeli, tessék választani — Mozart, Requiem Karajannal, Milhaud, Cocteau, Bergman és a film, netán a kelták kultikus kövei... Olyan nincs a fiókkák között, aki naponta részt tud venni a szeanszokon, de legkevesebb tizenöt ember összejeen egy-egy délután és este. Ha va'aki hetekre eltűnik, Geréb úgy üdvözli felbukkanáskor, mintha tíz perce váltak volna el.

— A ti barátotok az én barátom is — mondja és címe értékes ajándékként jár kézről kézre. Van, aki óriási lelkesedéssel leragad nála és gerébfióka lesz, de akad olyan, aki azt mondja: beképzelt banda, proccok, sznobok... és többé nem jön.

Geréb — Jupiterrel az ölében — éjszakánként dolgozik. Félig nyitva az íróasztal fiókjá; ha jön valaki, legyen hova elsüllyesztetni a papirokat. Eddig még senki nem vette igénybe az éjszakai szállást. Sose lehet tudni, gondolják a fiókkák, és olyan goromba féltelmeket forgatnak a fejükben, hogy Geréb belehalna, ha megtudná. Mindenesetre a fiókkák nyugodtabban pimaszkodnak otthon egy bármikor igénybe vehető Gerébbel a hátuk mögött.

Közben Geréb szimpla fordító, nix hobó meg varázslóság. Még csak nem is műfordító, bár néha áttesz egy-egy kegyelemkrimi a Pingvin-sorozatból. Ő műszaki leírásokkal kínlódik, hat-hét nyelven beszél, de i'yet, hogy „kokilla kovácslásra kerülő ingotok öntésére”, csak angolul, németül és franciául tud.

Geréb cirkuszkocsiban született, a Repülő Csincsurnyákokból az Asztalos István fiának. Évekig rajta, sőt rajtuk röhögött az egész cirkusz, mert Geréb, a kötéláncos-dinasztia sarja, a légtornász-család egyetlenkéje a legvadabb téniszonyban szenvedett. Eleinte próbálták edzeni, de ezt a gyötrest nem bírta, kiabált segítségért, míg bele nem kékültek a Csincsurnyákok. Ezek után fanyalodtak viaszgolyóra, amive' a saját fülüket párnázták ki az Istvánka ellen, dobálták, tovább a háló felett és orcítottak, hogy „hopp, Istvánka, hópí föl! Geréb megunt a hatástalan kiabálást, és az egyszerűség kedvéért szépen elájult, amint megpillantotta a hálót. Utálkozva abbahagyták vele az edzést a Repülő Csincsurnyákok — csinálj, amit akarsz. Geréb bejárta a vi'ágot, mert az Asztalosok hol ide szerződtek, hol oda, Geréb mindenütt a nyomukban. Cirkuszi alkalmi munkás lett, mindenkitől tanult valamit, de a trapézról csak álmaiban esett le. A Csincsurnyákok és kedvenc majmuk halomba haltak egy autókirándulásra, ahova Geréb csak azért nem ment, mert a szerpentinek gondolatától is szédült. Bánatában egy belga politikus szeretőjének a fiúja lett, a nő aztán — irodalmi, zenei, istennyi'ái fogadások — úgy kiművelte, mintha Etonbe járt volna.

— Figyelj ide — mondta végül a belga politikus szeretője Gerébnek flamandul! (amit Geréb hódolata jeléül tanult meg) —, szerintem itt az ideje, hogy körülnézz otthon. Talán a honvágy gyötör, hogy ilyen unalmas lettél? Nekem mindenesetre elegendő van belőled.

Geréb megfogadta a tanácsot, hazajött körülnézni, és itt meglepetésére jobban érezte magát, mint eddig bárho' a világon. Elcsérelte a Csincsurnyákok „ösi” rákoskeresztúri házat műteremlakásra, a berendezkedést pedig az antikváriumban kezdte meg. Ott találkozott egy lánnyal. Ő volt az alap: hozta magával a barátnőjét, az az udvarlóját, az udvarló a barátját — szabályos láncreakció alakította a szimpla műteremlakást Villa Negrává. Geréb meg nem szűnő hálaival gondol rá, nemcsak az első pesti szerelmet kapta tőle, hanem ezt az imádott bandát.

Daninak másfél órájába kerül, míg Vikit rá tudja beszélni, hogy felmásszék az Ida hegyére, ráadásul egyedül, mert Dani nem tud érte menni: előadást tart a progresszív dzsesszről, és a szalagok, a magnó, az erősítő, a sztereó...

— Találkozzunk utána — mondja Viki, de Dani feltűnően erőszakos. A „Shakespeare és a királydrámák” elmaradt, legalább ezt hallja a Viktória.

Viki kíváncsi, tehát felkapaszkodik a lépcsőn az Ida hegyére, és becsöngtet Geréb aajtán, mert Dani elfelejtette megmondani, hogy nem szabad. Ilyesmivel csak lejárhatja magát az ember. Óriási röhögés fojtja hát bele Daniba a szerfelett intelligens szöveget, és ő azonnal tudja, ki jött. Viki is hallja a nevetést, lenyomja a kilincset, beles. Az előszobában egymás hegyén-hátán hevernek a cipők.

Felbukkan Geréb és betuszkolja a szobába. A szőnyegre nincs már hely, mindenütt ülnek. Vikinek csak egy bőr tevenyereg jut. Megmutatja, milyen bennfentes, odaint Daninak, aki bólint, és dumát tovább. Viktória mérhetetlen unalmat érez. Dzsesszre táncolni nem az igazi, akkor meg minek róla csak egy szót is ejteni? Danit megtapsolják, elvegyül a „tömegben”.

— Na, hogy érzed magad? — ér el hozzá végre.

— Klassz.

— Ugye? Remek fejek. És az előadásom?

— Isteni volt.

— Kösz.

— Hát akkor mehetünk is.

— Most? Amikor emelkedni kezd a hangulat? Innen nem szoltak ilyen korán eltűnni.

— Késő van.

— Kispolgárok a szülei, nyolcra otthon kell lenni neki — búcsúzkodik fonnyadt mosollyal Dani.

Megértően néznek Vikire, először lát maga felé irányuló érdeklődést az arcokon.

— Azt hittem, összezelepszet néhány jó fejvel, de te olyan-mev tudsz lenni, hogy az emberben megáll a vér — morog Dani, és a tervezett szakításról mit sem sejtve lohol Viktória mellett az utcán. Viki siet, mintha saját maga elől menekülne, és közben cárálja a szöveget, amely egészen más, mint ahogy otthon elképzelte (és begyakorolta), csöppet sem hűvös vagy elegáns.

— Unom a hobbidat, a Szekszipüvedet, mindig nevelni akarsz, elég volt a szólásokból! Tudod, mi az én hobbim? A barkácsolás és a főzés. Vedd tudomásul, hogy a fürdőszobában én hoztam rendbe a kád lefolyóját. Az ezredesné hangulatlámpáján én cseréltem ki a huzalokat. Betapasztottam a cserépkályhát, lemázoltam a konyhát, ablakot güttelek, ajtót szigetelek, szőnyeget tisztítok, tömítést cserélek a mosogatóban. Az ezredesné ugyan semmiért nem fizet, de legalább megdicsér, és karácsonykor kibeleteti velem a pulykáját. Ha a melléből készítek fasírtot, akkor mi is kapunk belőle. Azt nem tudom, ki az a Webern, de nem is érdekel.

— Közben azért ráérsz egy kicsit tanulni, nem? — próbálkozik Dani. — Hoztam neked könyveket is. Ez Hamlet a Diákkönyvtár sorozatból, ez tanulmány a progresszív dzsesszről. Azt mondtad, szeretted a zenét. Olvasd el, legközelebb megbeszéljük.

— Nem találkoztunk többet, nem kell semmit megbeszélni.

— Mi van veled?

— Lehet, hogy te kedves vagy és jót akarsz, de ezt én unom. Valami nem tetszik nekem. Olyan szaga van a dolgoknak, hogy a jó úttörő ahol tud, segít. Engem nem kell sajnálni! Menj el a KISZ-felelősökhöz vagy mit bánom én, kihez, és mondd meg, hogy nem te tehetsz róla, de zátonyra futott a mentési akció. A Viki egy makacs csaj, nem engedi magát népnevelni. Nyugodj meg, jó pontot azért kapsz, mert a szándék is jutalmat érdemel.

Dani hápog.

— Beletaláltam a közepébe, ugye? De azért tűrhető srác vagy.

— Pénteken a tanműhelyben...

Viki közbeválik:

— Nem találkoztunk. Elkérem magam onnan. Szia! Tisztelettem a nagypapát. Hogy van a Pali bácsi, jól, jól, jól... — éneklő Viktória gúnyosan (és majdnem bögve), aztán felugrik egy tizenhatosra.

Viki úgy megva-cuult az „Ida hegyétől”, mint valaha az apja a kilátásba helyezte vacsorától. Hiába vigasztalhatja magát a betapasztott cserépkályhával és kitisztított lefolyóval, dühíti, hogy nem tudja, mi a különbség Webern és Weber között az „en” betűn kívül, ki az a Bernard Buffet, miért vannak úgy oda Shakespeare-től. Kicsit lenézi őket, de ez sem jön szívből, mert érzi, a fiókák nem sznobok. Egyszerűen azzal foglalkozhatnak, amit szeretnek. Értenek hozzá, de mindenekelőtt érdekli őket. Viki irigy. Őt még nem érdekelte igazán semmi: söprés, pulykamell, tanműhely, krimi — neki mindegy. Sodródik csak a napokkal; reggel fel kell kelni, este lefeküdni, ez az egész. A fiókák képesek összeveszni egy rajzon, csodálni egy kínai porcelánt, és ha ötven madrigált énekelnek, a többi hajlandó csendben figyelni. Valami összetartja őket, mint a politechnikás lányokat. Mi az? Miért jó nekik, ha Dani unalmas előadását hallgatják? — Jaj, Dani, Danikám! — sír Viktória a kapu alatt, mintha nem is ő osztotta volna ki az előbb Ungiék szemefényét, aztán felrohan a lépcsőn, és kezdi a hisztit Kalimpa Ilonával. A két Kalimpa összevész, és az öregebb issza meg a levét annak, hogy a fiatalabb elmarta a Daniját.

Másnap Pista bácsinak sokkal érthetőbben és összefüggőbben panaszkodik Viki, mint Kalimpa Ilonának. Pista bácsi szó nélkül kanalazza a joghurtot, néha megcsóválja a fejét, és amikor a tanulságot levonva megint azt mondja, hogy „én a te koromban... stb”, Viktória már nem feleli hányavetin: „Utálok tanulni, buta vagyok.”

— Hát akkor búcsúzz el fiam, a seprűnyéltől, és kösd föl a gatyamadzagot — javasolja Pista bácsi. — Eltettedek a tanműhelyből.

— Ha lehet, még péntek előtt — könyörög Viktória.

És Dani ezentúl nyugósen ódög a tanműhelyben, Viki hült helyén.

Pista bácsi rendszeresen látogatja Vikit az üzemből, ahol újabban dolgozik, Miki bácsi is fel-felbukkan. Viktória örül nekik, hiszen szokatlan, hogy útána érdeklődnek, kíváncsiak rá, hol tart? Viki komolyodik, mindent csinál, csak szépülni nem tud, de az élete nyugodtnak, kiegyensúlyozottnak látszik. Kalimpa Iona olykor bánáns is ad a lányának a tizóraihoz, közben futja még új tweed-szoknyára is.

A nők epés megjegyzéseket tesznek.

Persze, aki egyedül van, nincs gyereke, mindent megengedhet magának.

— Ügyszólván — mondja Viki kedvetlenül. — Szinte mindent.

A megjegyzések veszélytelen lecsapódásai csupán annak a feszültségnek, hogy Vikinek például van tanulmányi szabadsága, táncolni megy, a munkahelyen stréberkedik: „elsősk közt jelentkezik minden plusszmunkára, belekötög a brigádnaplóba a taknyos, pedig a fenekén ott a tojásbé.”

— Mert ha neked lenne egy beteg (esetleg részeges) férjed, kórháztöltelék anyósd, két rossz kölyköd, visszeres lábad, bezzeg akkor így meg úgy...

Az iskolában kevésbé tesz ki magáért, mint a munkahelyén, de már az is eredmény, hogy az osztályban ő csak a legfiatalabb. Végre egy szimpatikus „leg”. Később kiköt a lakatosműhelyben, és férfiak közt ügködik tovább Kalimpa Viktória — Őcsi állnéven. Ezt a

Dani-emléket hurcolja magával, bárhova megy. Pista bácsi az első, aki Dani névörökébe lép. A kis túskehajú élvezi őcsiségét, amit szünte rátukmál mindenkire. Kellemes, ha elmosolyodnak, amikor meglátják egy szeplős Viktóriát, aki tulajdonképpen egy kedves, turcsi Őcsi, és Vikinek jólesik, ha nevetnek rá. A menetmaró gépen túteljesíti a normát — Őcsinek példát mutatni is szabad. Pista bácsi óriási protektornak bizonyul — őstag (ötszörös sztahanovista), szakszervezeti bizalmi háborús kitüntetésekkel, ellenállási múlttal és egy friss munkaéremrenddel. Tehát ha Pista bácsi azt mondja, hogy Őcsi ügyes és jelölni kell az ifik vetélkedőjén, akkor igaza van. És ha Viki második díjat kap, akkor éljen a Pista bácsi. (Persze az Őcsi is.)

Dani emléke változatlanul dolgozik Vikiben, és ha nem is tud róla, akkumulátorként hajtja előre. Egyszer csak önállósítja magát az akkumulátor, megszólal és azt mondja:

DANI!

Mi az isten van velem — mérgeledik Viktória. — Mit akarsz még magamtól? — Arra gondol, hogy bár utál tanulni, mégis neki-velkedett. Lesz pénze, ez jó. Lesz klassz cucca, ez még jobb. De hiába van divatos tweedszoknyája. Ha kinyitja a száját, egész nézőtér röhögi körül. Az iskolában se lehet mindent megtanulni, a komoly könyv érdektelen, a komoly színház unalmas, hol a megoldás? Dani mindenestre pukkadjon meg. És a vasárnapot is egye meg a fene, mert az ember szombatot mindent elintéz, takarít, főz, kiizzac-ja a leckét, és akkor vasárnapra nem marad semmi. Dögunalom. Minden az. Kalimpa Iona sóhajtozik, szekrényt rendez, ötször kivesszi, beteszi a möringót. Az ezredesné kardot szidoloz és énekel:

— avam-peticznél-voltam vacsorázni... Kalimpa Iona hímezni kez- Rajzolt magának vászonra egy rózsaszálát, azt varrja ki színes gyön-gyökkel. Seholy egy krimi, a rádióban hangverseny-közvetítés. Közben süt a nap, a szomszédban szöveget vernek a falba, az utca tele sétálókkal. Kávéillat. Mi lenne, ha üvöltöni kezdenék, töpreng Viktória. Az ezredesné belehuppanna a kardjába a meglepetéstől, a kül-földiek azt hinnék, hogy vasárnap délelőtti népszokás. Kalimpa Vik-tória őrszi a magyar hagyományokat és elölvölt, mint a műezzin. „Azelőtt azt hittem, műzeim. Könnyebb kimondani. Meg úgy olvas-tam, hogy Zirínyi, és az egész osztály engem röhögött. Ahogy kinyi-tom a szám, azonnal kiröhögnek.”

Viki feláll:

— Elég volt! Elmegyek.

— Hová? — csodálkozik Kalimpa Iona, és apró piros gyöngyök gurulnak szét körülötte.

— Sanyi — közli Viktória tömören.

— Nem is mondtad tegnap.

— Elfelejtettem. — Viki lázasan öltözködik. — Csókolom, anyu. majd jövök.

Irány: a Villa Negra. Ida hegye? Ki az az Ida? Biztosan nem a Temesvári a hajdani VI. b-ből, akkor meg nem érdekes.

Viktória többé nem követi el azt a baklövést, hogy csenget Gerébnél. Halkan benyit a VI. emelet 4-be. Csodálkozva látja, hogy az előszobában nincs cipő, de a zene szól, és a csendet az áhítatos hall-gatásnak tulajdonítja. Leveti a cipőjét és belép a szobába:

— Jó napot kívánok.

— Szervusz — mondja Geréb meglepetten és eszébe jut, hogy Danival látta ezt a kislányt. Lehet, hogy most is őt keresi?

Viki ijedten toporog a küszöbön, jobb talpával simogatja a bal lábfejét.

— Bocsánat, azt hittem, itt mindig sokan vannak... Daninak ilyenkor az anyjával muszáj kirándulni, gondoltam, biztos nincs itt. Hát akkor megyek is.

— Várj — mondja Geréb. — Most akartunk ebédelni, egyél ve-lünk.

Geréb, a régi világvándor feltalálná magát akár királyi palotába, akár pápuák kellős közepébe pottyanna. Pillanatok alatt sínre rakja Vikit is, aki legnagyobb meglepetésre harisnyásan és kedélyesen ebé-del egy kényelmetlen chippendale-asztalka mellett Gerébbel, Jupiter-rel.

— Érdekes, mindig azt hittem, hogy utálok az aszpickos marha-nyelvet — csodálkozik Viki.

— Tulajdonképpen hogy hívnak téged? — kérdezi Geréb, és ka-pargatja egy indiánerről a csokoládémázt Jupiternek.

— Őcsi vagyok.

— Nagyon kedves — derül Geréb. — Őcsi.

— És én hogyan szólítsam magát? — érdeklődik Viktória. — Geréb bácsinak?

— Rémes — nyög Geréb. — Nincs semmi arányérzéked? Hoz-zám nem passzol a bácsi.

— Dehogynem, olyan barátságos így, hogy Geréb bácsi.

Viki és Jupiter nyalogatják az indiánert, Geréb nézegeti a va-cónatúj fiókat.

— Mit csinálsz általában?

— Ha nem dolgozom, unatkozom — mondja Viki.

— És Dani?

— Pukkadjon meg.

— Aha, szóval összevesztetek.

— Kirúgtam.

— Remek!

— Mi a remek ebben?

— Szeretem Danit, de néha neki se árt, ha egy kicsit kirúgják. Es ha szabad tudnom, miért?

— Mert buta vagyok.

— Megbántad?

— Nem úgy értem. Igazán buta vagyok, ő meg fej, de véletlenül lebojgottam. Es akkor sajnált, de azt utálok. Hát ez van. Tetszik érteni?

— Teljesen — mondja Geréb. — És most mi lesz?

— Semmi. Elfelejttem.

— Mi lenne, ha tanulnál?

— Hiszen tanulok. Muszáj, mert csak akkor lehetek szakmunkás.

Es különben is ott a Sanyi.

— A Sanyi — bólogat Geréb. — De nem vagy különösebben oda érte.

— Honnan tetszik tudni? Akkor is kell valaki. Ehetek még egy incánert?

— Akár mindet.

— Rossz egyedül — sóhajt Viki, indiánerekekkel a szíve körül — Geréb bácsinak itt vannak a fiókák.

— Nálam a vasárnap a szünnap. Ilyenkor a fiókáim a családjukkal szorakoznak — legyint Geréb. — Nagyon jól tetted, hogy eljöttél.

— Nem tetszik elmesélni Daninak, ugye?

— Nem.

— Akkor jó — nyugszik meg Viktória és megkérdezi: Geréb bácsi mindig Geréb volt-e?

— Mióta csak az eszemet tudom — mondja Geréb. — Előtte azt hiszem Istvánnak hívták.

— És hogyan tetszett Gerébbé válni?

— Felvettem a legjobb barátom nevét. Nagyon kedves csimpánz volt. Betanultunk egy számot, már éppen fel akartunk lépni vele... én életemben először — teszi hozzá —, amikor a majomgeréb elpusztult, es egyedül maradt az embergeréb.

— Mi baja volt szegénykének? — sópánkodik Viktória.

— Autóbaleset.

— De azért fel tetszett lépni más majommal, ugye?

— En nem léptem fel sehoh, soha életemben — mondja Geréb.

— Es ő volt az egyetlen majom.

Geréb elmagyarázza. Később még annyi mindent hajlandó elmagyarázni, az érthetőség kedvéért a kályhától elindulva, hogy Viktória biztos benne: ezentúl nem fog unatkozni vasárnap délelőttönként.

— Persze, ha Geréb bácsi nem dob ki — mondja, és könnyörögve nezi, nehogy kitegye a szűrét, mert akkor kezdődik előlről a dögünalom.

— Őcsi, ne beszélj hülyeségeket! — inti Geréb. — Egyél inkább indiánert, Hamlet helyett pedig olvass egyelőre... egyelőre... és ne kiállnak keresgélni a könyvek között.

Viki rendesen dolgozik továbbra is, tanulgat, nyammog Sanyin és jár a Geréb-gimnáziumba — „vasárnapi iskola”. Sokat gondol Danira, különösen Gerébnél, de nem említi nevét. Geréb élvezi, hogy a két gyerek szinte egymásnak adja a kilincset, és Dani mégsem sejt semmit Viki fiókaságáról. Egy nyugalmasabb napon aztán megkérdezi Danitól, ho' az a szőghajú lány, akit egyszer felhozott magával.

— Emlékszel rá? — hámul Dani.

— Futólag. Nem jártok már együtt?

— Kirúgott. Mit szólsz hozzá. Kirúgott az a kis hülye, pedig...

— Pedig?

Daniból kibukik a méltatlankodás és sértődöttség, elmondja Gerébnek nagyjából ugyanazt, amit Viki is, de más szemszögből nézve.

— Szereted? — kérdezi Geréb kíváncsian.

— Fene tudja — mondja Dani tartózkodóan. — Érettségi meg ilyenek... Az ember nem nagyon ér rá lelkezni. Anyám is olyan izés lett... olyan visszafogott Viki-ügyben. Persze meg lehetne dumálni a fejét, de nincs rá kedvem.

Geréb hallgat, Dani két nap múlva magától hozakočik elő Vikiel.

— Érdekes, hogy emlékszel rá, pedig csak egyszer láttad. Határozottan van benne valami, ugye? Őcsi. Tudod, elneveztem Őcsinek. Azt hiszem, még örült is neki.

— Igazán? — mondja Geréb.

— Vajon mi lehet vele?

— Honnan tudjam? — pillant Geréb Jupiterre, és elővesz egy Carzou-albumot. — Nézd, mit lóttam az antikváriumban.

— És amikor tanítani akartam, azt mondta, unja — folytatja Dani.

— Nem csodá'om, öregem. Ember legyen a talpán, aki elviseli, ha tanítani kezded.

— Mi?

— Te se szereted, amikor az apád lekezel. Eleget panaszkodtál miatta.

— Azt akarod mondani, hogy én éppen olyan undokul, mint az apám?...

— Nem az égből kell szórni az áldást kegyesen, hanem ugyanabból a magasságból nyúlni a kezéért. Persze így is csak akkor megy veled, ha érzi, hogy jó irányba viszed. Különben elküld, és igaza van.

— Geréb, úgy beszélsz, mintha...

— En ismerlek benneteket. Mind egyformák vagytok. Bizonytalanok és nagyszájúak. Szégye'litek, ha szerettek. A fellegekben jártok, pokolba zuhantok, és sirva kapaszkodtok bele minden látszatba. amely erősen kétséges tökélyeteket mutatja. Tele vagytok reményekkel, vágyakkal, élesteek egymásban és a saját lábatokban, de azért mindig bolcogultok valahogy, és ez a lényeg. Nem baj, ha többet akartok, mint amennyire képesek vagytok, mert így legalább a csalódások után is marad valami tartalék. Kö'csön adjam az albumot?

— Geréb, ugye te is ilyen voltál?

Geréb nem válaszol.

— Megérted, ha azt mondom, hogy szeretném látni Őcsit?

— Megérttem.

— Elmenjek elé a gyárba? Vagy a lakásukra? Vagy mégse menjek sehová?

— Ezt neked kell tudnod.

Dani leérettségizik, és Vikit egyik nap, amikor műszak után indul hazafelé, megvárja a gyárkapuban.

— Szia, Őcsi! — mondja, és felborzolja a vaddisznósörtéket.

— Jé, Dani, nahát! — ámulkozik Viktória. — Hogy kerű'sz ide?

— Véletlenül erre jártam.

— No persze, ha az ember a Váci utcában lakik, akkor tényleg véletlenül vetődhet csak erre.

— Megváltoztál — nézegeti Dani Viktóriát.

— Már csak virsli vagyok, nem szafaládé, ugye? — szerénykedik Viki. — Sha-kes-pe-a-re! Okos vagyok? Nem felejtettem ám el! Dani nevet. Olyan kedves az arca, hogy Viktória megjed: képes lesz-e még egyszer elküldeni?

— Mi van Gerébbel? — kérdezi.

— Semmi — mondja Dani közömbösen.

Viktória megnyugszik. — Geréb rendes fej, nem köpött.

— És ve'ed?

— Lógok. Várom az értesítést, hogy felvettek-e a gépészmérnö-kire.

— Nem is tudtam, hogy szereted a gépeket — csodálkozik Viktória. — Azt hittem, csak a progresszív özsessz meg a Hamlet érdekelnek. Teljesen úgy csináltál.

— Szeretem a gépeket. Gondoltál rám?

— Igen. Néha — teszi hozzá gyorsan. — Úgy néha...

— En sokat — mondja Dani nyomatékosan.

— Igazán?

Hallgatnak.

— Aztán mi lesz, ha nem vesznek fel?

— Honnan tudjam — von vállat Dani. — Majd dolgozni fogok valahol. Akár itt, nálatok. És akkor jövőre talán könnyebben fel-vesznek. Esetleg az estire. Nekem az is jó.

— Beszélhetek Pista bácsival, ha akarod — ajánlkozik Viki, aztán megbánja, de már nem tudja visszaszívni.

— Szeretnéd, ha itt dolgoznék? — néz rá Dani.

— Nekem mindegy. De ha Pista bácsi be tud nyomni az ipari tanulókhöz, így megkésve, két év alatt felszabadulsz, és van egy nagyon jó szakma a kezecében. Pista bácsi is, anyu is azt mondják, hogy lakatos mindig kell. En három év alatt végeztem csak el, mert nem érettségiztem.

— Viki, nincs kedved előlről kezdeni? — kérdezi Dani, és nem nagyon förödik a szaknával. — Most se akarsz fejlőnni hozzánk? Anyám már oltárian kíváncsi rád. Persze én is meglátogathatlak benneteket.

— A mi albréletünk tré dolog. És vedd tudomásul, hogy én zabi-gyerek vagyok (de nehéz ezt Dani aranybarna szemébe nézve ki-mondani!), normálisabb életet akarok az izémnek... a gyereke-mnek, illetve a gyerekeimnek, tehát coki, öregem. Ne vesztegesd rám az idődet!

— Hát ez volt a bajod? — eszmél Dani. — Ettől golyóztál be? Hát ho! élsz te? Fűtyülök a születési anyakönyvi kivonatodra! Most nem fogsz eltenni az útból! Te előre visszaruğsz. Nagy a szád és há-nyavetiskedsz, pedig jó lenne egy kis szeretet is, ugye? Aki rugda-lózik, azt nem nagyon szokták simogatni. Csak bízd rám magad, majd én... Hova rohansz már megint?

Dani lohol Viki után a gyárkerítés mellett.

— Őcsi. Őcsiii, állj meg! — orçítja. — A mamámtól csak nem félsz? Legalább azt engedd, hogy meglátogassalak benneteket. Tré nem számít, ezredesné kap csokoládét.

— Te hülye, mindenki rajtunk röhög! — fékez Viki.

— Őcsi, teljesen bepörgetté! — liheg Ungi Dániel középiskolai ex-úszóbajnok. — Azt hittem, nem, erre kiderült, hogy mégis. Hogyan hangzik, ha az ember azt mondja, feleségem, Őcsi?

— Tisztára hülye vagy — kezd bogni Viki. — Csúfolódní, azt tudsz.

— Őcsi! Esküszöm, ez nem hülyéskedés, Hadç láto...

Miki bácsi kilép a gyárkapun, Viki váratlan fordulattal belecsó-kolja Daniba a „gassalakmeg"-ot.

— Kaszinóznunk, kaszinóznunk? — érdeklődik Miki bácsi.

— Majd inkább én megyek fel hozzátok, ha a mamádat annyira ér...

Danié a „deklem", aztán kézenfogva szaladnak tovább, szemben a vasszágú széllel.

Hann Ferenc:

A Szárnykészítő első levele

szeretnék letenni egy kézjegyet
egy porózus gyámkövet neked
ám a kiherélt képzelet
„hipp-hopp öcsi”-t mond

mérheted:
így állok

varacskos idő áll őrt mindenem
mit penészével nem vert még átok

s lám
háza oldalához rántott
a horgony s
: íme zsákmánya : én
főlsleges jel e földtekén

Értekezés,

melyet szerzője gondosan egy vágás dal
héjába csomagolt

vihogva dől le az ég
Bar-Rabban szárad a póznán
a pénz — pont egy marék —
töpreng toronnyá magasodván

Bulgakov Miskával este
a Körtéren — tényleg okosan —
ölelkezve s fenckedve
ellepve a slogan hináraival

egy misét mondunk a vénért
ki tudta jól
kamu minden anakreoni strófa
s egy rosszul tervezett
rithberger után
átlebbenünk az ITE MISSA EST csehóba

Lelkes Miklós:

Aranyások

Jack London emlékének

Megyünk-e még a roppant hegygerincen
a csillagfényes erdőkön keresztül
az ismeretlen szabadság elé?

látjuk-e még: ívén a messzeségnek
a gyöngvarany nap mint ég újabb fenyők
közt
s utolsót lobban — már a tegnapé?

miénk a táj ahol vizek rohannak
végtelen kékbe kitáguló holnap
olthatatlan szomját eloltani

me:ünk-e majd délkörök áramának
s egymásnak is — athéni vágyainkról
felszabadult szavakkal vallani?

úgy érzem most: bár tábortüzeinkben
átfúj a szél s a lángok sokasodnak —
lehet: utánunk jelzés sem marad

csak fény-mozaik, lendülő tükrölét
bolyong útvesztő erdő-sóhajokban:
csillagfényes, gyönyörű pillanat

Múlt

Szélén az erdős kék világnak
gombászni jártak a faházak.

Tükrén a gyöngytavú napoknak
madárvitorlák felragyogtak.

A bolyongó zöld levelekben
arany gyúlt egyre lelkesebben.

Széléről kéklelkű világnak
vadmacska-léptek csendje áradt.

Tamás István:

Zsalugáter

szemhéja
csukódik
szemérmesen benned
Kabul ejt legyint
lágyan
a kályhaduruzsolás
Széttárt ujjaidról
szinlel bodzaág kacagást
szállingózik zizeg
hajamra hull
a hó

S adósságom szelíd vadonában
hálás hamiskásan
konyít
horkan egy csikó

Zsindelyes zombékot
szorgoskodva össze
meghúzódnak álmos
zsarátnok körül
illatos találgák
leveles bánatok
S a redőnyökön
átdöfi arany törét
s paplanodra játszó
szivárvány havasán
még áthallatszik s halkul
karámba tereleten
a sörényes ifjúság

Négylevelű

búbánat
konyít kalapunknál
Verőfényben tolláskodik
a jólféült fegyelem
S az ötödik évszak
szagos ígézetén
keresztül-kasul gyors
ördögsekerek futják
jajongó talpfák
sikamlós síneit
Saroglyában
a gereblyézett határ

Nyers vásznain
lobos homlokunknak
gyöngyház gyepűt rónak
járomba tört esigák
s a kapuk előtt kóbor
jegenyévé nyújtják
óvatos szarvukat
hogy rávillantsa értőn
gyémánt kalapácsát
az ötvös alkonyat
S e fároszok fekete
pontszem varázslatán
küllőzve cigánykereket
gyúlnak ki a fények
didergő mécei
S a bíbor labdákkal
parázs lóherék
tábortüzei
melengetik a szelet
mi a tengerekről mesél

